

Somalias Ghita Nørby er kommet til byen for at knuse vores fordomme om sit hjemland

23. februar 2017, Information, Sektion 1 (1. Sektion), Side 14, Natalie Yahya Rosendahl..., 1823 ord, Id: e62082ae

Inden hun blev fyret og senere flygtede til Danmark, var Maryam Mursal en berømt sangerinde på teatret i Mogadishu i 1960' ernes Somalia. Nu er hun stjernen i et dansk teaterstykke, der vil vise publikum, at Somalia er meget andet end pirater, terrorisme og borgerkrig.

I AM ALSO SOMALIA, Teater Sort/Hvid, premier i dag, spiller indtil 11. marts

Maryam Mursal er en hjertelig dame, men også typen, der er iskold. Som da jeg spørger, om jeg skal hjælpe hende med at bære noget, og hun rækker mig sin taske uden at se på mig eller sige et ord.

Eller som til teaterprøven tidligere på dagen, da hun bliver bedt om at synge, men noget går galt med lyden, og instruktøren vil have hende til at begynde forfra og derfor råber »stop stop« og vifter med armene over hovedet, men Maryam Mursal bare fortsætter med at synge.

Eller nu, da vi har sat os ude foran Pakhus 11 tæt ved Langelinjekaj i København, hvor hun tager den sidste cigaret fra sin pakke og kyler pakken bag om skulderen i retning af skraldespanden uden at kigge derhen. Den rammer ved siden af.

»Jeg har ikke røget siden klokken 14. To timer,« konstaterer Maryam Mursal, der er iført en stor kaninpels, og tager et sug. Hun har in-fluenza, så hun skal ikke ryge så meget i dag, tilføjer hun.

Den 67-årige somaliske sangerinde, som var superstjerne i 1960' ernes og 70' ernes Mogadishu, er i disse uger rejst til Danmark fra London, hvor hun nu bor, for at medvirke i teaterstykket I AM ALSO SOMALIA, der har premiere i dag her i pakhuset.

Stykket handler om den unge Bashir, der prøver at genskabe Somalias gamle nationalteater beliggende i hovedstaden, Mogadishu. Teatret havde kronede dage som Somalias kulturelle knudepunkt fra slutningen af 1960' erne, før landet blev splittet af borgerkrig i starten af 1990' erne og store dele af befolkningen - inklusive Maryam Mursal og hendes syv børn - måtte flygte fra Afrikas Horn til Europa.

Jeg er mødtes med Maryam Mursal for at tale om, hvad Somalia var dengang, lang tid før landet blev en såkaldt ' fejlslagen stat', og for mange blev synonym for uroligheder, terrorgruppen al-Shabaab og piratkapringer. Og længe inden, at den danske regering besluttede, at landet igen er blevet sikkert nok til, at nogle somaliske flygtninge kan sendes tilbage, selv om danske embedsmænd ikke turde forlade Mogadishus lufthavn, da de besøgte landet i 2015 for at undersøge sikkerhedsniveauet.

Men før det kan lade sig gøre, skal vi mødes med Maryam Mursals søn, Kamil, som skal oversætte for sin mor, når hendes danske ikke helt rækker. Han befinder sig på Griffenfeldtsgade på Nørrebro. Mens jeg ringer efter en taxa, tager Maryam Mursal de sidste sug af sin cigaret.

Da hun er færdig, slynger hun skoddet mod skraldespanden.

Pornorygter

Taxaen standser foran Safarishop på Griffenfeldtsgade - en gade, som i folkemunde kaldes lille Afrika, og hvor Maryam Mursal kommer meget, når hun er i Danmark. Da hun træder ind i den somaliske tøjbutik, omringes hun mere eller mindre af alle i butikken, der gerne vil hilse på den legendariske diva.

Børnene løber i cirkler omkring hende. Hun giver en ung dreng et kram, lægger hans hoved til sit bryst og klapper ham lidt oven på det krøllede hår, inden Safarishops ejer viser os ned i kælderrummet. Her begynder Maryam Mursal at fortælle om dengang, hun blev opdaget i 1966, da hun som 15-årig arbejdede som ukendt sangerinde på en natklub i centrum af Mogadishu.

En nat kom landets informations-og kulturminister på besøg i klubben og så den unge pige synge. »Bring mig denne kvinde,« havde han efter sigende sagt til en fælles bekendt, og sådan begyndte Maryam Mursal sin karriere på den statsejede Radio Mogadishu. Året efter blev landets nationalteater bygget midt i byen - med plads til cirka 1.300 tilskuere. Det var en modernistisk bygning, en gave fra Kinas Mao Zedong, og teatret blev et vigtigt varemærke for den nye, socialistiske regerings vision for Somalia. Berømte jazzbands fra hele verden kom og spillede, og Mursal var en af teatrets største stjerner.

Dengang var der gang i gaden i Mogadishu, fortæller hun, mens hun tygger den somaliske fiske-og risret, som Safarishops ejer lige har varmet til hende i en mikroovn. Der sidder et par riskorn i mundvigen, men hun virker ret ligeglad.

Centrum af byen var levende, når mørket faldt på, natklubberne og biograferne var fyldte, og køerne til teaterforestillingerne var »uendeligt« lange. Tilskuerne kom især for at se en somalisk type revy ved navn Riwaayad, som I AM ALSO SOMALIA er inspireret af, og som er en blanding af sang, dans og skuespil. Det var det store samlingspunkt dengang i Mogadishu, hvor forestillingerne altid løb over ni dage, og hvor man var fortabt under

samtalerne ved middagsbordene, hvis man ikke havde sikret sig en billet. For det var altid det, alle snakkede om.

»Det var dengang, der var fred,« siger hun og sukker, hælder lidt tabasco på sin mad og rækker gafflen hen imod mig. »Vil du smage?« Maryam Mursals karriere på teatret fik en brat ende, da hun optrådte med en sang, der indirekte kritiserede landets daværende leder Siad Barre. Selv om hun vidste, at det var risikabelt, var hun ligesom mange andre træt af, at han havde siddet på magten i årevis og begrænset somaliernes ytrings- og handlefrihed.

Også hendes mand blev fyret fra universitetet, hvor han arbejdede, og i et forsøg på at komme sangerindens popularitet blandt befolkningen til livs spredte regeringen ifølge hende et rygte om, at hun havde medvirket i en pornofilm.

»Ingen har nogensinde set den pornofilm, for den findes ikke,« siger hun, og hendes søn nikker.

Herefter ville ingen ansætte hende i teaterindustrien, og Maryam Mursal begyndte derfor at køre lastbil og taxa for at tjene penge - vist nok som den første kvinde i Somalia, siger Kamil. »Der var sgu ingen damer dengang, der kørte taxa,« tilføjer han.

I begyndelsen af 1990'erne, da borgerkrigen brød ud, var teatret i Mogadishu en af de første vigtige bygninger, der blev smadret, og siden har det været en ruin, der er blevet brugt til alt fra våbenlager til toilet.

I 2012 blev det forsøgt åbnet igen. Meningen var, at det skulle være et symbol for somaliernes ulykke de seneste 20 år og for den opblomstring, der forhåbentlig ventede lige om hjørnet.

Men to uger efter offentliggørelsen af beslutningen om genåbningen sprang en selvmordsbomber sig i luften inde i teatret og dræbte derved blandt andet landets præsident for den Olympiske Komité. Derefter blev åbningen sat i bero på ubestemt tid.

Spaghetti og ny præsident

Maryam Mursal er færdig med at spise, og hun vil gerne ryge, så vi går ud på Griffenfeldtsgade igen, hvor hun tænder en cigaret. Hendes søn og hans ven Abdulaziz, der har siddet og lyttet til Maryams historier og hjulpet med at oversætte, er sultne, så bagefter rykker vi videre til den somaliske restaurant ved siden af Safarishop.

Jeg vil gerne tale med sangerinden om den danske regerings politik over for somaliske flygtninge. Hun bestiller en kop te, mens hun hilser på mændene, der sidder spredt ved de forskellige borde i restauranten. Også de lader alle til at kende hende, og det virker

ikke helt ved siden af, at Maryam Mursil kaldes en slags somalisk Ghita Nørby i I AM ALSO SOMALIAS pressemeddelse.

Hendes søn bestiller en ret med kalvekød og spaghetti - en klassisk somalisk ret, der kommer af, at en del af landet i mange år var en italiensk koloni - og en ung fyr i 20'erne spørger, om han må tage en selfie med den kendte sangerinde. Det må han gerne.

Tidligere på måneden fik Somalia ny præsident.

Han hedder Mohamed Abdullahi Mohamed, og alle »elsker ham«, siger Maryam Mursal. Han er »folkets mand«, og for første gang i lang tid er der håb om, at en politiker kan samle somalierne og holde sig fri af klanerne, »der har styret landet i årtier«, fortæller hun.

Jeg spørger, hvad hun tænker om, at danske embedsmænd fløj til Mogadishu for at undersøge sikkerhedsniveauet, men i sidste ende ikke forlod lufthavnen, fordi det var for farligt. Det har hverken Maryam, Kamil eller Abdulaziz hørt noget om, og de beder mig uddybe det.

Da jeg har forklaret det nærmere, begynder de at tale i munden på hinanden på somali og bryder til sidst alle tre ud i latter.

»Det er jo det, der er hele pointen,« siger Maryam Mursal så. »Hvis jeg kunne sove sikkert i min seng i mit eget hus i Mogadishu, ville det være den største glæde. Det er det, jeg helst vil.« Det, hun savner mest ved Somalia i prioriteret rækkefølge, er kød, der lige er blevet slagtet, frisk lever til morgenmad, daglige dukkerter i havet og dasen på Mogadishus strand.

»Men det Somalia findes ikke mere. I hvert fald ikke lige nu,« siger hun.

Kvinder taler kun om mænd

I AM ALSO SOMALIA handler ikke bare om Somalias kulturelle fortid og nutid, men også om, hvordan somaliere opfattes og behandles som gruppe i Danmark.

»Den danske presse kan kun finde ud af at beskrive en somalier på tre måder. Som terrorist.

Som pirat. Eller som hjemmegående kvinde pakket ind i slør,« siger stykkets hovedperson, Bashir, i forestillingen. »Så det er ikke bare Somalia, der er fucked. Det er også rimelig fucked at være somalier i Danmark.« Men billedet af den indhyllede somaliske kvinde, der står ved kødgryderne, har ikke meget at gøre med Maryam Mursal, der har tunge guldsmykker og sort neglelak på.

»Hvorfor kommer I ikke og besøger mig på teatret,« siger hun til mændene ved bordet ved siden af og forklarer mig, at hun har masser af mandevenner, men ikke så mange veninder.

»Kvinder snakker kun om mænd. Så har han gjort dit eller dat, så vil hun smide ham ud og så videre. Men jeg gider ikke snakke om mænd,« siger hun højlydt, og mændene rundt omkring i restauranten griner. Hun vil snakke om business, politik, verdens udvikling, siger hun. Og det taler mænd om.

De seneste mange år er hun fortsat med at optræde i London, blandt andet til somaliske bryllupper. Men det er ikke det samme som dengang på det store teater i Somalia, forklarer hun og begynder at lede efter en kontakt på sin gamle Nokia 6230, der afgiver et insisterende bip, hver gang hun trykker på en knap.

Det er lidt med Somalia og Mogadishu som med de store smukke syriske byer - Aleppo, Palmyra og så videre - som nu er mere eller mindre jævnet med jorden, siger Abdulaziz.

De ældre generationer har oplevet dem og set, hvad de var, før de blev et billede på krig og ødelæggelse. Men de unge generationer kan ikke forestille sig, at Mogadishu engang var en pulserende og kulturel storby. Men det er sket, at lande er kommet fredeligt ud på den anden side af krig og uro. Og det kan også ske for Somalia, siger Kamil, og Maryam Mursal nikker og udtrykker et dybt »mmm«, inden vi rejser os, hun giver mig et kys på kinden og sætter sig i en taxa, der kører hende tilbage til Østerbro tidsnok til aftenens teaterprøver.

natalierosendahl@information.dk

Fakta: BLÅ BOG

Maryam Mursal

Født i 1950 i Mogadishu, Somalia.

Sangerinde, taxa-og lastbilchauffør.

Flygtede til Danmark i 1992.

Bor nu i London.

- Maryam Mursal var en superstjerne i 1960' ernes og 70' ernes Mogadishu. Sangerinden er i disse uger i Danmark for at medvirke i ' I AM ALSO SOMALIA', der har premiere i dag. Foto: Sigrid Nygaard

